

25/7-94. 106147

## Lojale tjenere

Av John Sand

Mandag 15. april 1940 ble Administrasjonsrådet oppnevnt av Høyesterett. I Undersøkelseskommissjonens Innstilling blir bl.a. omtalt at den tyske sendemann Brauer krevde "en ubetinget lojalitetserklæring fra rådet og at dets medlemmer med sin underskrift personlig innestod for ro i de besatte områder." Et annet sted i Innstillingen omtales Reichskommissar Terbovens tiltredelse : " Som sin første embedshandling mottok han Administrasjonsrådets medlemmer, som erklærte sin beredvillighet til lojalt samarbeid."

Nedenfor skal jeg nevne noen eksempler på at Rådet strakk seg langt når det gjaldt lojalt samarbeid. Den 20.5.40 tilsatte Administrasjonsrådet Jonas Lie som politinspektør for å ta seg av "forbrytelser og forseelser som antas å ha politisk bakgrunn...Spesielt er han bemyndiget til å utbe seg innberetninger om den politiske stilling." Undersøkelseskommissjonen innrømmer at "det var utvilsomt tyske interesser som med dette ble tilgodesett." Det samme må vel sies om de ordninger med grensone øst og grensesone vest som Rådet innførte 15.6.40. Rådet påbød samtidig utstedelse av grenseboerbevis og kontroll med reiser i begge soner. Disse ordninger hadde nok som siktemål å gjøre flukt til Sverige vanskelig.

Ifølge Administrasjonsrådets møteprotokoll gikk Rådet med på å frgi høstjakten for tyskerne. Men ikke nok med det. Rådet samtykket også i at tyskerne fikk utbetalt et beløp "for deres hjelp med å minske tallet på skogødeleggende elg." (Se side 282 i møteprotokollen.) Allerede i april-mai tok Administrasjonsrådet opp spørsmålet med tyskerne om å øke norsk eksport av kjemikalier, bergverksprodukter, pirmasse, cellulose, sild- og fiskeprodukter til Tyskland. Den 11.juni 1940 sendte Rådet ut et rundskriv til kafeer, restauranter, hoteller m.v. om at det var forbudt å lytte på engelske radiostasjoner. Noe senere foranlediget Rådet landets politimestre å kunngjøre forbud mot flagging og annen demonstrasjon på Kongens fødselsdag 3.8.40. Man merker seg at Kong Haakon blir omtalt som den tidligere Konge.

Etter krav fra tyskerne fattet Administrasjonsrådet 5. august 1940 en beslutning om at den norske forsvarsmakt i alle dens deler skulle være oppløst innen 30.9.40. I "Hjemmestyrkene" I opplyser Sverre Kjeldstadli : "Videre skulle alle rekruttkartoteker hos krigskommissæren og alle personalakter vedrørende norsk vernepliktige avgis til die Wehrmacht." Denne opplysning er fortiet av Undersøkelseskommissjonen. Kommisjonen unnlater også å nevne at Administrasjonsrådet og landets fylkesmenn - de fleste ikke NS - bisto tyskerne med fullstendig avvepning av det norske folk. I Nordland rykket således fylkesmann Karl Hess Larsen, gjennom Troms Stifts annonsebyrå, inn en annonse ( se vedstående faksimile) i landsdelens aviser, med oppfordring om at alle militærvåpen straks må avgis til politiet. Tre uker senere ble samme annonse innrykket pånytt. Også landets politimestre hadde kunngjøringer om innlevering av våpen.

I Adolf Hitlers "Erlass", utarbeidet 20.4.40, står det i pkt. 2 : "Reichskommissar kan betjene seg av det norske Administrasjonsråd og de norske myndigheter for å gjennomføre sine anordninger." Dette har utvilsomt skjedd.

Undersøkelseskommissjonen fastslår meget riktig i sin Innstilling side 207 :

"Det var ikke til å komme forbi at et visst samarbeid med de tyske myndigheter var en av rådets oppgaver fra første til siste dag."